

Keramické zajímavosti

Keramika představuje jeden z nejzásadnějších objevů člověka. Poslední výzkumy

ukazují, že se první nádoby objevují asi 10. tis. let př. n. l., ale jejich rozmach je datován až do neolitu (6000 př. n. l.). I když některé lovecko-sběračské komunity používaly jednoduché nádoby se špičatým dnem, tyto křehké a nekladné předměty se k mobilnímu životu nehodily. Proto až období mladší doby kamenné, s uselými zemědělskými komunitami, nabízí keramice nové možnosti. Kromě každodenní užitkové funkce nádob, získává hlína socio-kulturní postavení – od jednoduché výzdoby na běžné keramice až po jedinečnou plastiku, která se rozvinula zejména do antropomorfních a zoomorfních tvarů. Vrcholem pravěké umělecké hrnčířské produkce jsou jistě rozměrné nádoby kalen-

VZPOMÍNKA. Osudí lužické kultury z Helštýna u V. Meziříčí. Foto: archiv MRV

derberskej kultury, které bývají zdobené protomy (výběžky ve tvaru zvířat), lidskýma rukama nebo dokonce keramickými řetězy. V našem regionu zaujmou zejména kultovní poháry kultury se zvoncovitými poháry, zdobené bílou in-

krustací nebo dočerna leštěné funerální nádoby kultury s lužickými popelnicovými poli.

Keramika se skládá z dvou základních komponent. První je plastická složka tj. hlína, která umožňuje samotné vytváření nádoby a druhá je

neplastická, tzv. ostřivo, které naopak snižuje tvárnost materiálu. Ovlivňuje tím smršťování výrobků při sušení a vypalování. Zabraňuje praskání a trhání střepu a zvyšuje teplotu a také bod tavení hmoty, čímž umožňuje slynutí střepu. Jako ostřivo se používaly různé mleté horniny, ale také organické látky, jako sláma, nebo popel.

Navzdory různým pokusům o impregnaci keramiky, nebyl pravěký člověk schopný zabránit nasáknutí střepu a tím pádem i znehodnocení nádoby. Až v středověku se objevila engoba a glazura, které započaly nový přístup ke keramice, přičemž její vývoj vrcholil v pokročilém novověku ve formě kameniny nebo evropského porcelánu.

Výběrová keramika spolu s dalšími zajímavými předměty z archeologických, mineralogických, paleontologických a umělecko-historických sbírek Muzea regionu Valašsko je vystavená v kostele Nejsv. Trojice ve Valašském Meziříčí v průběhu celého léta.

Mgr. Samuel Španihel,
archeolog MRV